

Datum van inontvangstneming : 21/03/2023

Zaak C-767/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

12 december 2022

Verwijzende rechter:

Satversmes tiesa (Letland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

8 december 2022

Verzoekende partijen bij de Satversmes tiesa

IDream OU,

DS,

DL,

VS,

JG

Verwerende partij:

Latvijas Republikas Saeima (Letland)

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Beoordeling van de verenigbaarheid van artikel 627, leden 4 en 5, van de Kriminālprocesa likums (Letse wetboek van strafvordering) met artikel 92, eerste volzin, van de Latvijas Republikas Satversme (grondwet van de Republiek Letland)

Voorwerp en rechtsgrondslag van de prejudiciële verwijzing

De verwijzende rechter wenst krachtens artikel 267 VWEU in de eerste plaats te vernemen of de in het hoofdgeding aan de orde zijnde regeling inzake illegaal verkregen voorwerpen binnen de werkingssfeer van richtlijn 2014/42/EU en kaderbesluit 2005/212/JBZ valt, in de tweede plaats of deze regeling moet worden aangemerkt als verenigbaar met het in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie verankerde recht op een eerlijk proces en met richtlijn 2014/42/EU, en in de derde plaats of, wanneer die regeling als onverenigbaar met het Unierecht moet worden aangemerkt, de rechtsgevolgen ervan in stand kunnen worden gelaten gedurende de periode dat die regeling van kracht was.

Prejudiciële vragen

„1) Valt een nationale regeling op grond waarvan een nationale rechter beslist over de confiscatie van de opbrengsten van een misdrijf in een afzonderlijke procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen, die van de strafrechtelijke hoofdprocedure is gescheiden voordat is vastgesteld dat er een strafbaar feit is gepleegd en iemand daaraan schuldig is bevonden, en op grond waarvan de confiscatie plaatsvindt op basis van stukken van het dossier van de strafzaak, binnen de werkingssfeer van richtlijn 2014/42, met name artikel 4 ervan, en kaderbesluit 2005/212, met name artikel 2 ervan?

2) Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, moet de regeling inzake de toegang tot de stukken van het dossier van de procedure betreffende de illegaal verkregen voorwerpen dan worden aangemerkt als verenigbaar met het recht op een eerlijk proces dat is neergelegd in artikel 47 van het Handvest en in artikel 8, lid 1, van richtlijn 2014/42?

3) Moet het beginsel van voorrang van het Unierecht aldus worden uitgelegd dat het zich ertegen verzet dat het grondwettelijk hof van een lidstaat, waaraan is verzocht om een nationale regeling die onverenigbaar is bevonden met het Unierecht constitutioneel te toetsen, oordeelt dat het rechtszekerheidsbeginsel van toepassing is en de rechtsgevolgen van die regeling in stand blijven ten aanzien van de periode dat de regeling van kracht was?”

Aangevoerde bepalingen van Unierecht

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie (hierna: „Handvest”): artikel 47, eerste alinea en tweede alinea, eerste volzin.

Kaderbesluit 2005/212/JBZ van de Raad van 24 februari 2005 inzake de confiscatie van opbrengsten van misdrijven, alsmede van de daarbij gebruikte hulpmiddelen en de door middel daarvan verkregen voorwerpen (hierna: „kaderbesluit”): overweging 10 en artikelen 1, 2 en 4.

Richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie (hierna: „richtlijn 2014/42”): overwegingen 9, 15, 22, 38 en 40 en artikel 1, lid 1, artikel 2, lid 4, artikel 3, artikel 4, lid 2, en artikel 8, leden 1 en 8.

Richtlijn 2012/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2012 betreffende het recht op informatie in strafprocedures (hierna: „richtlijn 2012/13”): artikel 1 en artikel 7, lid 4.

Rechtspraak van het Hof van Justitie

Arrest van het Hof van Justitie van 19 maart 2020, „Agro In 2001”, C-234/18, EU:C:2020:221, punten 56 en 57.

Arrest van het Hof van Justitie van 28 oktober 2021, Komisia za protivodeystvie na koruptsiyata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo, C-319/19, EU:C:2021:883, punten 36, 37 en 41.

Arrest van het Hof van Justitie van 21 oktober 2021, Okrazhna prokuratura – Varna, C-845/19 en C-863/19, EU:C:2021:864, punt 75.

Arrest van het Hof van Justitie van 22 juni 2021, Latvijas Republikas Saeima (Strafpunten), C-439/19, EU:C:2021:504, punten 132 en 133.

Rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Grote Kamer, 28 juni 2018, G.I.E.M. S.r.l. e.a. tegen Italië, verzoekschrift nr. 1828/06, §§ 211, 223 tot en met 225 en 233.

Arrest van het EHRM van 12 mei 2015, Gogitidze e.a. tegen Georgië, verzoekschrift nr. 36862/05, §§ 102 en 103.

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Latvijas Republikas Satversme (grondwet van de Republiek Letland): artikel 92, eerste volzin, waarin wordt bepaald dat eenieder zijn rechten en rechtmatige belangen moet kunnen verdedigen voor een onpartijdig gerecht.

Krimināllikums (Lets wetboek van strafrecht): artikel 70.¹⁰, artikel 70.¹¹, lid 1, en artikel 70.¹³, lid 1, in de versies die van kracht waren in de periode van 1 september 2018 tot en met 2 november 2022, en artikel 195, lid 3.

Kriminālprocesa likums (Lets wetboek van strafvordering): artikelen 626 tot en met 628, artikel 629, leden 2 en 4, artikel 630, lid 1, en artikel 631, lid 1, opgenomen in hoofdstuk 59 met als opschrift „Procedure betreffende illegaal

verkregen voorwerpen”, in de versie die van kracht was in de periode van 1 september 2018 tot en met 2 november 2022.

In artikel 627, leden 4 en 5, van het Letse wetboek van strafvordering (hierna: „litigieuze bepalingen”) wordt bepaald:

„(4) Stukken van het dossier van een procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen vallen onder het geheim van het onderzoek en kunnen worden ingezien door de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit, de openbaar aanklager en de rechter die kennisneemt van de zaak. De in artikel 628 van dit wetboek bedoelde personen kunnen toegang krijgen tot de stukken van het dossier na toestemming van de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit en voor zover deze zulks beschikt.

(5) Tegen de beslissing van de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit tot afwijzing van het verzoek om toegang tot de stukken van het dossier kan beroep worden ingesteld bij de districtsrechter die kennisneemt van de procedure betreffende de illegaal verkregen voorwerpen. De rechter geeft een beslissing tot toewijzing of gehele of gedeeltelijke afwijzing van het verzoek. Die beslissing is niet vatbaar voor hoger beroep. Opdat de rechter kan beslissen of de toegang tot het stukken van het dossier de grondrechten van andere personen of het algemeen belang in gevaar brengt of de verwezenlijking van het doel van de strafprocedure belemmert, kan hij de stukken van het dossier van de strafprocedure opvragen en inzien.”

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure in het hoofdgeding

- 1 De litigieuze bepalingen maken deel uit van de regeling inzake procedures betreffende illegaal verkregen voorwerpen die is neergelegd in hoofdstuk 59 van de elfde titel van het Letse wetboek van strafvordering. Volgens deze regeling kan de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit, om naar behoren te kunnen beslissen over vermogensrechtelijke vraagstukken die zich in de voorbereidende fase van de strafprocedure voordoen en om redenen van proceseconomie, de stukken inzake de illegaal verkregen voorwerpen uit de strafzaak tillen en een procedure inleiden om te doen verklaren dat die voorwerpen zijn verkregen uit illegale activiteiten. In dat geval doet de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit deze stukken toekomen aan een rechter, die zal beslissen of de voorwerpen illegaal zijn verkregen. Indien de rechter vaststelt dat de voorwerpen illegaal zijn verkregen, beslist hij over het lot van de voorwerpen, waaronder over de eventuele confiscatie ervan.
- 2 In Letland zijn strafprocedures wegens het vermeend op grote schaal witwassen van geld ingeleid tegen de partijen die de vordering bij de Satversmes tiesa (grondwettelijk hof, Letland) hebben ingesteld, te weten *IDream OU*, DS, DL, VS en JG. Al deze procedures bevinden zich nog in de fase van het vooronderzoek. In elk van die procedures is beslag gelegd op tegoeden van voornoemde verzoekende partijen en is een procedure ingeleid met het oog op de verkrijging van een

rechterlijke verklaring dat die voorwerpen de opbrengsten van criminele activiteiten vormen.

- 3 In de procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen heeft de Rīgas apgabaltiesas Kriminālietu tiesas kolēģija (strafkamer van de regionale rechter Riga, Letland) verklaard dat de middelen van *IDream OU* illegaal waren verkregen en besloten om beslag te leggen op die middelen en ze over te dragen aan de staatsbegroting. De procedures met betrekking tot illegaal verkregen voorwerpen met betrekking tot DS, DL, VS en JG zijn momenteel geschorst na diverse beschikkingen van verschillende rechters.
- 4 Elk van de verzoekende partijen voor de Satversmes tiesa heeft de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit in de respectieve procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen verzocht om toegang tot de stukken van het dossier van de procedure in kwestie. Deze verzoeken zijn gedeeltelijk gehonoreerd bij evenzovele beslissingen van die verantwoordelijke autoriteiten, die de verzoekende partijen tot op zekere hoogte toegang tot de stukken van het dossier van de procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen hebben verleend. De (thans) verzoekende partijen bij de Satversmes tiesa hebben daarop beroep ingesteld tegen de beslissingen van de voor de procedure verantwoordelijke autoriteiten, welke dientengevolge aan een onderzoek werden onderworpen.
- 5 In een latere fase hebben de verzoekende partijen de Satversmes tiesa (de verwijzende rechter) verzocht om constitutioneel te toetsen of de litigieuze bepalingen verenigbaar zijn met artikel 92, eerste volzin, van de grondwet van de Republiek Letland (hierna: „grondwet”).

Voornaamste argumenten van de partijen in het hoofdgeding

- 6 De verzoekende partijen voor de Satversmes tiesa zijn van mening dat de litigieuze bepalingen niet verenigbaar zijn met artikel 92, eerste volzin, van de grondwet, gelezen in samenhang met artikel 47 van het Handvest, artikel 8, leden 1 en 8, van richtlijn 2014/42 en artikel 4 van het kaderbesluit.
- 7 De verzoekende partijen voor de Satversmes tiesa betogen dat de litigieuze bepalingen, om het geheim van het onderzoek te beschermen, voorzien in de mogelijkheid van weigering van de toegang tot de stukken van het dossier die ten grondslag liggen aan de beoordelingen van de voor de procedure verantwoordelijke autoriteiten ter zake van de delictueuze oorsprong van de voorwerpen. De verzoekende partijen voor de Satversmes tiesa zijn daarom van mening dat zij zich in een nadelige situatie bevonden ten opzichte van de voor de procedure verantwoordelijke autoriteiten. Volgens de verzoekende partijen had de bescherming van het geheim van het onderzoek op andere manieren kunnen worden gewaarborgd, bijvoorbeeld door de persoon die een band heeft met de voorwerpen alle stukken van het dossier te verstrekken in geanonimiseerde vorm en met de waarschuwing dat openbaarmaking van de informatie zou leiden tot strafrechtelijke aansprakelijkheid, of door hem procedurele sancties op te leggen

in geval van belemmering van het verloop van de strafprocedure. Volgens de verzoekende partijen kan een persoon de toegang tot de stukken van het dossier niet worden ontzegd op grond van een hypothetisch risico dat de strafrechtelijke procedure wordt belemmerd.

- 8 Voornoemde verzoekende partijen stellen dat richtlijn 2014/42 krachtens artikel 4, lid 2, ervan van toepassing is op alle procedures betreffende illegaal verkregen voorwerpen en dat de eigenaars van deze voorwerpen recht hebben op de waarborgen waarin wordt voorzien in artikel 8 van die richtlijn. In hun opvatting maakt het gebruik van de uitdrukking „ten minste” in artikel 4, lid 2, van richtlijn 2014/42 duidelijk dat „ziekte of vlucht van de verdachte of beklaagde” slechts een van de gevallen is waarin confiscatie mogelijk is zonder dat er een strafrechtelijke veroordeling aan vooraf is gegaan, en dat die gevallen niet uitputtend worden opgesomd. Volgens de verzoekende partijen omvat de werkingssfeer van richtlijn 2014/42 ook andere situaties waarin „het voor de rechter brengen van een strafzaak in de nabije toekomst (binnen een redelijke termijn) om objectieve redenen niet mogelijk is of kan leiden tot ongerechtvaardigde aanzienlijke kosten”, zoals bepaald in artikel 626, lid 1, van het Letse wetboek van strafvordering.
- 9 De verzoekende partijen voor de Satversmes tiesa vestigen de aandacht op het feit dat, anders dan in de Bulgaarse regeling waarover het Hof van Justitie zich heeft uitgesproken in zaak C-319/19, in Letland de procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen niet van civielrechtelijke aard is, maar wordt ingeleid op basis van het geheel aan bewijsstukken dat beschikbaar is in een strafzaak voordat het strafbare feit wordt vastgesteld en iemand daar schuldig aan wordt bevonden. In Letland is de toepassing van confiscatie derhalve gekoppeld aan het plegen van een strafbaar feit, aangezien de procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen stoelt op bewijs dat is geëxtraheerd uit de stukken van de strafrechtelijke hoofdprocedure.
- 10 De instelling die de litigieuze bepalingen heeft vastgesteld, de Latvijas Republikas Saeima (parlement van de Republiek Letland; hierna: „Letse parlement”), is van mening dat deze in overeenstemming zijn met artikel 92, eerste volzin, van de grondwet.
- 11 Het Letse parlement merkt op dat het strafprocesrecht inzake illegaal verkregen voorwerpen zodanig is ingericht dat de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit de persoon die een band met de voorwerpen heeft reeds vóór het proces een afschrift van de gemotiveerde beslissing tot inleiding van die procedure betekent. Bovendien bevat die beslissing een gedetailleerde beschrijving van de informatie in het dossier en van de redenering die ten grondslag ligt aan de veronderstelling van de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit dat de betrokken voorwerpen van illegale oorsprong zijn of verband houden met een strafbaar feit.

- 12 Het Letse parlement onderstreept dat de wetgever in de litigieuze bepalingen heeft bepaald dat de persoon die een band heeft met de voorwerpen recht heeft op toegang tot de stukken van het dossier van de procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen. Gelet op het feit dat de stukken van het dossier onder het geheim van het onderzoek vallen, moet de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit echter eerst het verzoek om inzage van de betrokkene beoordelen en deze in de gelegenheid stellen om die stukken te raadplegen voor zover dat in het specifieke geval nodig is om de eerbiediging van het processuele gelijkheidsbeginsel (equality of arms) tussen partijen te waarborgen en tegelijkertijd de geheimhouding van het onderzoek te beschermen. De voor de procedure verantwoordelijke autoriteit beschikt over een beoordelingsmarge, maar is ook verplicht om de omstandigheden van elk geval zorgvuldig te beoordelen. De voor de procedure verantwoordelijke autoriteit moet haar beslissing rechtvaardigen door de belangen van de bij de zaak betrokken personen af te wegen tegen de belangen van de strafprocedure in kwestie en het goede verloop daarvan. De in de litigieuze bepalingen neergelegde regels zijn volgens het Letse parlement voldoende flexibel om beide soorten belangen in elke afzonderlijke zaak met elkaar in overeenstemming te brengen.
- 13 Het Letse parlement voegt daaraan toe dat de wetgever zich ervan heeft verzekerd dat personen die een band hebben met de voorwerpen de mogelijkheid hebben om bij de rechter beroep in te stellen tegen beslissingen van de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit die voor hen ongunstig zijn. De wetgever heeft dus ook gezorgd voor rechterlijke toetsing van de inachtneming van een juist evenwicht tussen de noodzaak om de eerbiediging van het processuele gelijkheidsbeginsel (equality of arms) tussen partijen te waarborgen en de noodzaak om het geheim van het onderzoek te beschermen, aldus het Letse parlement.

Korte uiteenzetting van de motivering van het verzoek om een prejudiciële beslissing

- 14 In de rechtspraak van de verwijzende rechter wordt erkend dat bij het vaststellen van de inhoud en het toepassen van nationale wettelijke bepalingen rekening moet worden gehouden met het Unierecht, dat tot doel heeft de democratie te versterken, evenals met de uitlegging van dat recht in de rechtspraak van het Hof van Justitie.
- 15 De litigieuze bepalingen maken deel uit van de regels voor procedures betreffende illegaal verkregen voorwerpen. Uit de rechtspraak van de verwijzende rechter kan worden opgemaakt dat aan personen die een band hebben met die voorwerpen, in procedures betreffende illegaal verkregen voorwerpen het in artikel 92, eerste volzin, van de grondwet verankerde recht op een eerlijk proces wordt gegarandeerd. Een eerlijk proces omvat onder meer het processuele gelijkheidsbeginsel (equality of arms) tussen partijen en het recht om te worden gehoord. De eerbiediging van het processuele gelijkheidsbeginsel tussen partijen

in een procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen is onder meer verbonden met het recht van betrokkenen op toegang tot de stukken van het dossier van die procedure. Om het doel van de strafprocedure te verwezenlijken, moet echter ook de bescherming van het geheim van het onderzoek in procedures betreffende illegaal verkregen voorwerpen worden gewaarborgd. Dat is noodzakelijk om het verloop van de strafprocedure niet in gevaar te brengen en om de effectieve uitoefening van grondrechten door andere personen te waarborgen.

- 16 Om te bepalen of de litigieuze bepalingen in overeenstemming zijn met artikel 92, eerste volzin, van de grondwet, moet de verwijzende rechter nagaan of die bepalingen een juist evenwicht tussen het processuele gelijkheidsbeginsel (equality of arms) tussen partijen en de bescherming van het geheim van het onderzoek waarborgen. Specifiek moet worden beoordeeld of de wetgever bevoegd was om een rechtsregel vast te stellen op grond waarvan de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit een beslissing kan geven waarbij aan de persoon die een band met de voorwerpen heeft de toegang tot bepaalde stukken van het dossier van de procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen wordt verboden en die voorziet in de bevoegdheid van de rechter om de geldigheid van die beslissing te toetsen. Aangezien de litigieuze bepalingen deel uitmaken van de procedureregels voor de confiscatie van opbrengsten van strafbare feiten, zijn artikel 47 van het Handvest, richtlijn 2014/42 en het kaderbesluit, die beogen te waarborgen dat alle lidstaten beschikken over doeltreffende wetten inzake de confiscatie van opbrengsten van strafbare feiten, relevant voor die beoordeling.
- 17 De verwijzende rechter is van oordeel dat strafbare feiten die het voorwerp zijn van een strafprocedure, waarvan procedures betreffende onrechtmatig verkregen voorwerpen worden afgescheiden, behoren tot de strafbare feiten die onder de in artikel 3 van richtlijn 2014/42 bedoelde wetgeving en bijgevolg binnen de materiële werkingssfeer van die richtlijn vallen. Bovendien is de sanctie die het Letse wetboek van strafrecht voor deze strafbare feiten oplegt een gevangenisstraf van drie tot twaalf jaar.
- 18 Het Hof van Justitie heeft geoordeeld dat richtlijn 2014/42, net als het kaderbesluit waarnaar die richtlijn verwijst, een rechtshandeling is die ertoe strekt de lidstaten te verplichten gemeenschappelijke minimumvoorschriften te bepalen voor de confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten die verband houden met strafbare feiten teneinde de wederzijdse erkenning van beslissingen tot confiscatie te vergemakkelijken. Richtlijn 2014/42 regelt niet de confiscatie van voor illegale activiteiten gebruikte hulpmiddelen of uit die activiteiten voortkomende opbrengsten die door een rechterlijke instantie van een lidstaat wordt gelast in een procedure die niet ziet op de vaststelling van een of meerdere strafbare feiten of die niet onmiddellijk op die vaststelling volgt. Een dergelijke confiscatie gaat namelijk verder dan de minimumvoorschriften die deze richtlijn vaststelt, zodat de regeling ervan valt onder de bevoegdheid van de lidstaten om in hun nationale recht meer uitgebreide bevoegdheden te bepalen, zoals te lezen staat in overweging 22 van de richtlijn (zie arresten van het Hof van Justitie van 19 maart

2020, C-234/18, punten 56 en 57, en 28 oktober 2021, C-319/19, punten 36, 37 en 41). Bijgevolg moet de verwijzende rechter beoordelen of richtlijn 2014/42, net als het kaderbesluit waarnaar die richtlijn verwijst, kan worden toegepast op de in hoofdstuk 59 van het Letse wetboek van strafvordering neergelegde bepalingen inzake procedures betreffende illegaal verkregen voorwerpen.

- 19 De litigieuze bepalingen zijn opgenomen in hoofdstuk 59 van het Letse wetboek van strafvordering, dat betrekking heeft op de procedure volgens welke bij rechterlijke beslissing kan worden verklaard dat voorwerpen illegaal zijn verkregen. Procedures betreffende illegaal verkregen voorwerpen zijn afzonderlijke, onafhankelijke procedures, en de beslissing van de rechtbank wordt gegeven voordat de rechter tot zijn definitieve oordeel komt in de strafzaak. Het doel van de wetgever om de beoordeling van vermogensrechtelijke aspecten onder te brengen in een bijzondere (in-rem)procedure is te zorgen voor een tijdige en doeltreffende oplossing van vermogensrechtelijke kwesties die zich in een strafprocedure voordoen. Deze specifieke procedure wordt gekenmerkt door het feit dat niet de schuld van een persoon wordt bepaald, maar dat wordt beslist over één enkel element: de illegale oorsprong van de voorwerpen of het verband daarvan met een strafbaar feit. Bijgevolg zijn procedures betreffende illegaal verkregen voorwerpen in de Letse wetgeving niet gebaseerd op een rechterlijke veroordeling.
- 20 Richtlijn 2014/42 zou derhalve, net als het kaderbesluit waarnaar het verwijst, aldus kunnen worden uitgelegd dat zij niet van toepassing is op de bepalingen inzake procedures betreffende illegaal verkregen voorwerpen van hoofdstuk 59 van het Letse wetboek van strafvordering, aangezien in die procedures de verklaring dat de voorwerpen illegaal zijn verkregen geen verband houdt met de vaststelling van een of meer strafbare feiten en ook niet onmiddellijk op die vaststelling volgt. De rechterlijke beslissing waarbij wordt verklaard dat de voorwerpen illegaal zijn verkregen, wordt namelijk gegeven voordat er een strafbaar feit wordt vastgesteld en een persoon daaraan schuldig wordt bevonden.
- 21 In zijn beoordeling of een confiscatie zonder strafrechtelijke veroordeling gelijkwaardig is aan een straf in de zin van artikel 7 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens verklaard dat het uitgangspunt voor die beoordeling wordt gevormd door de vraag of de confiscatie wordt opgelegd na een beslissing waarbij de persoon schuldig aan het plegen van een strafbaar feit is verklaard. In deze beoordeling komen echter ook andere factoren om de hoek kijken, zoals het karakter en het doel van de procedure en de omvang van de confiscatie, alsmede de aard van deze procedure zoals omschreven in de nationale wetgeving en de uitvoeringsregeling daarvan. De kwalificatie van die procedure in het nationale recht is niet doorslaggevend.
- 22 Volgens het Letse recht kunnen de stukken van de procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen in de vooronderzoeksfase worden gescheiden van de stukken van het strafdossier. De stukken van de procedure betreffende illegaal

verkregen voorwerpen worden beschermd door het geheim van het onderzoek en kunnen door de persoon die een band heeft met de voorwerpen worden ingezien voor zover toegestaan door de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit, evenals, indien er beroep is ingesteld tegen de beslissing van die autoriteit, door de rechter. Ofschoon in de procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen wordt beslist over vermogenskwesaties, kan volledige openbaarmaking van bewijsstukken op een moment dat de onderzoeksfase van de strafprocedure nog loopt, het algemeen belang bij het opsporen van strafbare feiten en het identificeren van de pleger daarvan in het gedrang brengen en de veiligheid en belangen van de betrokken personen schaden. Bijgevolg is het recht van de persoon die met die voorwerpen een band heeft om toegang tot die stukken te krijgen, ook al is de procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen een gescheiden en afzonderlijke procedure, vanwege het verband tussen de stukken van het dossier van die procedure en de strafzaak die zich in de fase van het vooronderzoek bevindt beperkt.

- 23 In zijn arresten in de zaken C-234/18 en C-319/19 heeft het Hof van Justitie de werkingssfeer van richtlijn 2014/42 getoetst op basis van artikel 4, lid 1, van die richtlijn. In artikel 4, lid 2, van richtlijn 2014/42 wordt evenwel bepaald dat die richtlijn in bepaalde omstandigheden ook van toepassing moet zijn in gevallen waarin een strafprocedure met betrekking tot een strafbaar feit is aangevangen, maar daarin geen veroordeling is uitgesproken. Rechtspraak van het Hof van Justitie hierover is niet voorhanden.
- 24 Uit deze bepaling, gelezen in samenhang met artikel 2, punt 4, van richtlijn 2014/42, zou kunnen worden afgeleid dat richtlijn 2014/42 in bepaalde omstandigheden ook van toepassing is op procedures voor de confiscatie van opbrengsten van misdrijven die niet zien op de vaststelling van een of meer strafbare feiten of die niet onmiddellijk volgen op die vaststelling, dat wil zeggen op de confiscatie van opbrengsten van misdrijven zonder dat er een strafrechtelijke veroordeling is uitgesproken. Bovendien zouden de bewoordingen van artikel 4, lid 2, van richtlijn 2014/42 er met name ook op kunnen duiden dat de daarin genoemde redenen voor de onmogelijkheid van confiscatie niet uitputtend zijn.
- 25 Dientengevolge zou, in de zaak waarvan de verwijzende rechter kennisneemt, de uitlegging van richtlijn 2014/42 en van het kaderbesluit kunnen leiden tot uiteenlopende conclusies ten aanzien van de vraag of de specifieke confiscatieprocedure van hoofdstuk 59 van het Letse wetboek van strafvordering valt binnen de in overweging 22 van richtlijn 2014/42 bedoelde bevoegdheden van de lidstaten om in het nationale recht meer uitgebreide bevoegdheden vast te stellen, en of, als gevolg daarvan, voornoemde rechtshandelingen niet van toepassing zijn op die procedure.
- 26 Hoewel het Hof van Justitie artikel 4, lid 1, van richtlijn 2014/42 en artikel 2, lid 1, van het kaderbesluit bij herhaling heeft uitgelegd, is geen van deze rechtshandelingen tot dusver uitgelegd in verband met een in het nationale recht

voorzien procedure voor de confiscatie van illegaal verkregen voorwerpen die niet in het kader van een civiele procedure wordt gevoerd en wordt ingeleid op basis van een geheel aan bewijsstukken dat beschikbaar is in een strafprocedure voordat er een strafbaar feit wordt vastgesteld en een persoon schuldig wordt bevonden aan het plegen van dat strafbare feit. Zoals blijkt uit de hierboven onderzochte rechtspraak van het Hof van Justitie, is de juiste uitlegging en toepassing van richtlijn 2014/42 en van het kaderbesluit, gelet op de doelstelling daarvan om de confiscatie van voorwerpen in strafzaken binnen de Unie te verbeteren, niet zo evident dat zij geen enkele ruimte voor redelijke twijfel laat over de werkingssfeer van die rechtshandelingen.

- 27 Indien de in hoofdstuk 59 van het Letse wetboek van strafvordering neergelegde regels inzake confiscatie van illegaal verkregen voorwerpen vallen binnen de werkingssfeer van richtlijn 2014/42 en van het kaderbesluit waarnaar die richtlijn verwijst, moeten de lidstaten de nodige maatregelen nemen om te waarborgen dat personen die door de maatregelen van die richtlijn worden geraakt recht hebben op een doeltreffende voorziening in rechte en op een onpartijdige rechter om hun rechten te beschermen. Aangaande de vraag of de in richtlijn 2014/42 vervatte waarborgen moeten worden uitgebreid naar het recht op toegang tot de stukken van het dossier bestaat geen vaste rechtspraak van het Hof van Justitie.
- 28 In overweging 38 van richtlijn 2014/42 wordt verklaard dat de richtlijn de grondrechten eerbiedigt, de in het Handvest erkende beginselen in acht neemt en moet worden toegepast overeenkomstig die rechten en beginselen. In artikel 47, tweede alinea, eerste volzin, van het Handvest wordt op zijn beurt bepaald dat eenieder recht heeft op een eerlijke en openbare behandeling van zijn zaak, binnen een redelijke termijn, door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht dat vooraf bij wet is ingesteld.
- 29 Volgens overweging 40 van richtlijn 2014/42 moet deze richtlijn worden toegepast met inachtneming van met name de bepalingen van richtlijn 2012/13. Artikel 7, lid 4, van richtlijn 2012/13 voorziet in situaties waarin de toegang tot bepaalde stukken van het dossier kan worden geweigerd. Indien richtlijn 2014/42 van toepassing zou zijn op de concrete confiscatieprocedure die in het hoofdgeding aan de orde is, zou bij de beoordeling van de procedurele rechten van personen die een band hebben met de voorwerpen derhalve in het bijzonder rekening moeten worden gehouden met artikel 7 van richtlijn 2012/13 wat betreft het recht op toegang tot het stukken van het dossier.
- 30 Volgens de in het hoofdgeding aan de orde zijnde bepalingen kan het recht van de persoon die een band met de voorwerpen heeft, om toegang te krijgen tot stukken in het dossier van de procedure betreffende illegaal verkregen voorwerpen worden beperkt indien de grondrechten van andere personen, het algemeen belang of de mogelijkheid om het doel van de strafprocedure te verwezenlijken door die toegang in het gedrang zouden kunnen komen. Als gevolg daarvan vraagt de verwijzende rechter zich af of, ingeval de in het hoofdgeding aan de orde zijnde bepalingen binnen de werkingssfeer van voornoemde rechtshandelingen van de

Unie vallen, die nationale bepalingen verenigbaar zijn met het recht op een eerlijk proces krachtens artikel 47 van het Handvest en artikel 8, lid 1, van richtlijn 2014/42.

- 31 De verwijzende rechter verzoekt het Hof van Justitie tevens om beantwoording van de vraag naar de rechtsgevolgen van de litigieuze bepalingen gedurende de periode dat de regeling van kracht was.
- 32 Al sinds de inwerkingtreding ervan op 1 oktober 2005 omvat het Letse wetboek van strafvordering de regeling op grond waarvan de voor de procedure verantwoordelijke autoriteit stukken die betrekking hebben op illegaal verkregen voorwerpen uit de strafprocedure kan tillen en een procedure met betrekking tot die voorwerpen kan inleiden om – ten behoeve van de proceseconomie – op passende wijze te beslissen over vermogensrechtelijke kwesties die zich voordoen in de vooronderzoeksfase van de strafprocedure. De in het hoofdgeding aan de orde zijnde bepalingen waren van kracht in de periode van 1 september 2018 tot en met 2 november 2022. Indien in het hoofdgeding zou worden geoordeeld dat de litigieuze bepalingen niet voldoen aan de vereisten van artikel 92, eerste volzin, van de grondwet, van het Handvest, van richtlijn 2014/42 en van het kaderbesluit, zou de verwijzende rechter zich moeten uitspreken over het tijdstip waarop de litigieuze bepalingen zijn opgehouden rechtsgevolgen te sorteren. De in het hoofdgeding aan de orde zijnde regeling is echter niet meer van kracht.
- 33 Het Hof van Justitie heeft verklaard dat het slechts bij wijze van uitzondering – krachtens het aan de rechtsorde van de Unie inherente algemene beginsel van rechtszekerheid – beperkingen kan stellen aan de mogelijkheid voor iedere belanghebbende om zich te beroepen op een door het Hof uitgelegde bepaling teneinde te goeder trouw tot stand gekomen rechtsbetrekkingen ter discussie te stellen. Een dergelijke beperking mag slechts worden gesteld indien voldaan is aan twee essentiële criteria, te weten de goede trouw van de belanghebbende kringen en het gevaar voor ernstige verstoringen.
- 34 Een dergelijke beperking kan enkel worden gesteld in het arrest zelf waarbij de gevraagde uitlegging wordt gegeven. De werking in de tijd van de uitlegging die het Hof van Justitie op verzoek geeft van een Unierechtelijke bepaling, dient namelijk noodzakelijkerwijs op één enkel tijdstip te worden vastgesteld. Het beginsel dat een beperking slechts kan worden gesteld in het arrest zelf waarbij de gevraagde uitlegging wordt gegeven, waarborgt de gelijke behandeling van de lidstaten en de overige justitiabelen ten aanzien van het Unierecht en voldoet daarmee aan de vereisten die voortvloeien uit het rechtszekerheidsbeginsel.
- 35 De verwijzende rechter is van oordeel dat het in het hoofdgeding als relevant kan worden beschouwd dat de confiscatie van illegaal verkregen voorwerpen plaatsvindt ter bescherming van een zwaarwegend algemeen belang en tot doel heeft om het beginsel van de rechtsstaat te waarborgen. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft erkend dat confiscatie tot doel heeft om de mogelijkheid van ongerechtvaardigde verrijking als gevolg van strafbare feiten te

voorkomen. Zelfs indien een persoon erin is geslaagd om een veroordeling in een strafprocedure te voorkomen, mogen strafbare handelingen geen economisch voordeel opleveren.

- 36 De rechtsbetrekkingen die door een definitieve beslissing van de verwijzende rechter in het hoofdgeding zouden worden geraakt zijn talrijk. Indien illegaal verkregen voorwerpen niet aan de rechtmatige eigenaar of bezitter worden teruggegeven, zullen deze ten bate van de staat worden geconfisqueerd en zullen de middelen worden overgemaakt naar de staatsbegroting. De betrokken bepalingen houden derhalve nauw verband met de staatsbegroting en de planning daarvan en zijn van invloed op de gehele economie. Om die reden kan de vaststelling dat de litigieuze bepalingen ongeldig waren negatieve gevolgen hebben voor de stabiliteit van de staatsbegroting en afbreuk doen aan de rechtszekerheid.
- 37 Rechtsstabiliteit is een essentieel bestanddeel van het rechtszekerheidsbeginsel, dat, onder meer, niet alleen een bij wet voorziene rechtsgang vereist, maar ook een juridisch duurzame afsluiting ervan. De litigieuze bepalingen werden als wettig beschouwd en zijn gedurende de periode dat zij van kracht waren door overheidsinstanties toegepast in alle procedures betreffende illegaal verkregen voorwerpen.
- 38 In het licht van het voorgaande is de verwijzende rechter van oordeel dat het voor de beslechting van het hoofdgeding nodig is om te bepalen of – ingeval wordt verklaard dat de litigieuze bepalingen niet in overeenstemming zijn met de vereisten van artikel 92, eerste volzin, van de grondwet, van het Handvest, van richtlijn 2014/42 en van het kaderbesluit – de beginselen van rechtszekerheid en voorrang van het Unierecht aldus moeten worden uitgelegd dat uit de omstandigheden van het hoofdgeding kan worden afgeleid dat die bepalingen konden worden toegepast gedurende de periode dat zij van kracht waren en dat de rechtsgevolgen van de toepassing ervan in stand kunnen worden gelaten.